

Mooi nieuw rekeninstrument, maar juridisch speelveld PAS nog onzeker

Aerius praktisch klaar

Sinds 2010 werd erop gewacht door adviseurs: het rekeninstrument Aerius. Inmiddels hebben de eerste bedrijfsadviseurs en (lokale) overheden het nieuwe rekenprogramma voor de depositie van ammoniak in gebruik genomen. Eind dit jaar moet Aerius het oude rekenprogramma Aagro-Stacks vervangen.

Geesje Rotgers

“

A

erius is een prachtig mooi instrument”, zegt Arjan Sinnige, projectleider bouw bij Rombou, adviesbureau voor bouw- en vergunning-

begeleiding. Sinnige is een van de eersten die gebruik maakt van het nieuwe rekenprogramma voor de ammoniakdepositie. Nee, de Aerius-uitkomsten gaan nog niet mee met de aanvragen van vergunningen

in het kader van de Natuurbeschermingswet. “De provincies kunnen daarmee nog niet uit de voeten, die eisen nog steeds een berekening met Aagro-Stacks”, weet Sinnige. “Maar wij gebruiken Aerius nu al wel voor de habitatkaarten. Die zitten er supergoed in en ook alle informatie over de verzuringsgevoeligheid van de natuurgebieden staat erbij. Dat scheelt ons veel opzoekwerk, want deze informatie moesten we voorheen uit diverse bronnen

zien te vergaren." Sinnige vindt het jammer dat het bevoegde gezag de Aerius-berekening nu nog niet accepteert. "Hierdoor moeten we de gegevens uit Aerius alsnog kopiëren naar Aagro-Stacks." Maar binnenkort is dat verleden tijd. De overheid is voornemens de PAS eind dit jaar in te voeren en Aerius wordt dan officieel de wettelijke standaard. Als uitzondering heeft de provincie Friesland inmiddels al een Aerius-berekening geaccepteerd voor de vergunningaanvraag. Sinnige: "Wij waren als adviseur betrokken bij het project. Het ging om een heel speciale situatie. Met Aagro-Stacks lukte het op die locatie niet om de stikstof-effecten op de natuur te berekenen, Aerius kon dat wel." Of de uitkomsten van Aagro-Stacks en Aerius overeenkomen, durft Sinnige niet zeggen. "Ik heb Aerius nog niet gebruikt voor de onderbouwing van NB-wetvergunningen."

Ontwikkeling Aerius

Sommigen hadden aanvankelijk het idee dat we de stikstofeffecten op de natuur wel met een 'excelletje' uit konden rekenen, vertelt Mark Wilmot. "Dat is een vreselijke onderschatting van de complexiteit van de materie", stelt hij. Wilmot is gespecialiseerd in informatiesystemen voor het milieubeleid en werkte eerder voor het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Sinds 2010 is hij vanuit adviesbureau Wing gedetacheerd bij het ministerie van Economische Zaken, waar hij belast is met de ontwikkeling van Aerius. "In 2010 zijn we begonnen met de bouw van Aerius en inmiddels zijn de eerste producten klaar voor gebruik in de praktijk. Dat betreft onder meer de Aerius Calculator voor het berekenen van de stikstofdeposities. Naast de Calculator voor de vergunningverlening, komen er nog vijf producten. "De producten zijn op aanwijzing van de gebruikers gebouwd", vertelt Wilmot. Zo is er bijvoorbeeld Aerius Scenario waarmee gemeenten onder andere varianten van bestemmingsplannen kunnen vergelijken. En met het

product Aerius Register houden provincies straks bij hoeveel ontwikkelruimte er is uitgegeven in een gebied.

Wat gaat het gebruik van Aerius de adviseurs kosten? "De instrumenten die adviseurs nodig hebben voor de vergunningverlening worden kosteloos online ter beschikking gesteld", zegt Wilmot. "In aanloop naar de PAS maakt het ministerie van Economische Zaken het nu al voor iedereen mogelijk om te werken met dit nieuwe programma. "Er komt een mogelijkheid voor bijscholing voor iedereen die ermee gaat werken. Wilmot: "Voor gebruikers is het zinvol om te begrijpen wat er onder de motorkap gebeurt. En adviseurs leren in de cursus bijvoorbeeld om de uitkomsten van Aerius straks op de juiste manier te interpreteren voor een vergunningaanvraag onder de PAS."

Op dit moment wordt Aerius nog niet geaccepteerd door het bevoegde gezag voor de vergunningverlening.

Verschillen met Aagro-Stacks

Wilmot windt er geen doekjes om. "De uitkomsten van Aagro-Stacks en Aerius Calculator zullen verschillend zijn. Je mag niet vergeten dat Aagro-Stacks is gebouwd met de kennis van 2007. Aerius werkt met de nieuwste inzichten en kennis van 2014. Tussen beide rekenprogramma's zit dus een kennisverschil en dat verklaart een deel van de uitkomstverschillen. Bovendien is Aerius zeer gedetailleerd op gebiedsniveau. Er zijn heel veel locatiegegevens meegenomen en ook maakt het uit of het natuurgebied bestaat uit bijvoorbeeld bos, heide of water. Alle relevante informatie van de omgeving zit erin. Aagro-Stacks was veel minder gedetailleerd." Ook dat veroorzaakt afwijkingen in uitkomsten. Wilmot verwacht dat de deposities in Aerius gemiddeld genomen iets hoger zullen uitvallen dan in Aagro-Stacks.

Juridisch speelveld en ontwikkelruimte

Aerius betreft een geavanceerd instrument dat op gebiedsniveau stikstofanalyses uitvoert. Zo kunnen de effecten van ontwikkelingen op Natura 2000-gebieden worden doorgerekend. Gebruiker Arjan Sinnige van Rombou is enerzijds blij met Aerius omdat dit rekenprogramma hem veel tijd bespaart. Alle relevante gegevens over de omgeving zitten erin en hoeven niet meer eerst opgezocht te worden. Daardoor hoeven veel minder gegevens zelf ingevuld te worden en dat maakt de kans kleiner dat adviseurs en het bevoegde gezag een verschil van inzicht heb-

ben over de uitgangswaarden. Anderzijds is er wel zorg over het juridische speelveld, de PAS. Het rekenprogramma wordt straks immers gebruikt bij de uitvoering van de PAS.

In de praktijk heerst scepsis over de toekomstige acceptatie van de Aerius-uitkomsten. De uitkomsten van het huidige rekenmodel Aagro-Stacks waren immers geregeld aanleiding voor juridisch getouwtrek, waarbij soms gestreden werd tot op het tweede of derde cijfer achter de komma. Wilmot: "Met Aerius zal dat een stuk minder zijn, omdat we state-of-the-artkennis gebruiken. Hier moeten we het mee doen. Onder de PAS zal Aerius bovendien wettelijk voorgeschreven zijn. Daarbij moet je bedenken dat het hier in praktische zin gaat om deposities in de orde van grootte van een paar suikerkorrels op een heel voetbalveld." Ook adviseur Sinnige is 'vertrouwd' met de juridische strijd over details. "Veel gaat afhangen van de wijze waarop partijen de uitkomsten van Aerius gaan interpreteren", denkt hij. De ontwikkelingsruimte die binnen de PAS beschikbaar komt voor ondernemers, zal worden bepaald door Aerius Monitor. Met het instrument zelf is niets mis, maar beleidsmatig wordt momenteel de nullijn gehanteerd, wat betekent dat de depositie in het gebied niet mag toenemen. Als er geen ruimte komt voor ontwikkeling, hoeft er niet gerekend te worden. "In dat geval zullen we ons prachtige nieuwe rekeninstrument niet kunnen gebruiken en is er voor niets in geïnvesteerd", aldus Sinnige. De overheid trok in totaal 6 miljoen euro uit voor de ontwikkeling van Aerius.

IMPACT ACTIVITEIT OP DE NATUUR

Voor NB-wetvergunningen zal een depositieberekening met Aerius binnenkort de wettelijke norm zijn.

Foto: Twan Wiermans